

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI ELINTARVIKETIETOJEN ANTAMISESTA KULUTTAJILLE ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN 3 §:N 2 MOMENTIN MUUTTAMISESTA

Lainsäädännön muutostarve

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (*elintarviketietoasetus*) tuli voimaan joulukuussa 2011. Siirtymäaika pakollista ravintoarvomerkintää koskeville vaatimuksille päättyy 13.12.2016.

Elintarviketietoasetuksen soveltamisalaan kuuluvat kaikki loppukuluttajalle ja suurtaloudelle tarkoitetut elintarvikkeet, myös pakkaamattomat ja ammattikeittiöiden kautta luovutettavat elintarvikkeet. Asetuksessa säädetään kuitenkin ainoastaan pakattujen elintarvikkeiden osalta, mitä tietoja niistä on annettava ja miten tiedot on annettava. Pakkaamattomien elintarvikkeiden osalta täytyy kansallisesti säätää, mitä tietoja on annettava ja miten tiedot on annettava. Suomessa nämä säännökset on annettu elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (834/2014).

Elintarviketietoasetuksessa (2.2(e) art.) säädetään, että valmiiksi pakatulla elintarvikkeella ei tarkoiteta kuluttajan pyynnöstä myyntitiloissa pakattua elintarviketta tai välitöntä myyntiä varten valmiiksi pakattua elintarviketta. Asetuksessa (834/2014) pakkaamattomalla elintarvikkeella tarkoitetaan loppukuluttajalle sellaiseen tarkoitettua elintarviketta, jonka kuluttaja itse pakkaa tai joka pakataan kuluttajan pyynnöstä elintarvikkeen luovutuspaikassa tai joka on valmiiksi pakattu elintarvikkeen luovutuspaikassa välitöntä myyntiä varten. Pakkaamattomalla elintarvikkeella tarkoitetaan myös elintarviketta, joka tarjoillaan elintarvikkeen luovutuspaikassa loppukuluttajalle valmiina nautittavaksi. Asetuksen (834/2014) 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, että välittömällä myynnillä tarkoitetaan elintarvikkeen pakkaamista ja myyntiä vuorokauden aikana. Tämä on kansallinen säännös.

Elintarviketietoasetuksen pakollista ravintoarvomerkintää koskevien säännösten siirtymäajan lähestyessä loppuaan on käynyt ilmi, että elintarvikkeen luovutuspaikoissa (vähittäismyymintapaikoissa ja tarjoilupaikoissa) erilaisia irtomyynissä olevia elintarvikkeita pakataan valmiiksi myynnin helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi. Osa näistä tuotteista on pakkaamisen jälkeen myynnissä pidempään kuin vuorokauden. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi kaupassa paloitetu ja keltuun käärity juusto; ruokaleivät ja konditoriavalmisteet, jotka pakataan pussiin muutaman kappaleen erissä; salaattit ja täytetyt sämpylät, jotka pakataan valmiiksi; tietyt lihavalmisteet ja kalavalmisteet sekä valmisruoat, jotka pakataan valmiiksi jne.

Pakollisen ravintoarvomerkinnän vaatiminen kaikista niistä luovutuspaikassa valmiiksi pakatuista elintarvikkeista, joita pidetään myynnissä pidempään kuin vuorokausi, aiheuttaa merkittävää hallinnollista taakkaa erityisesti pk-yrityksille. Tällaisten tuotteiden valikoima vaihtuu usein ja tuotteiden ravintosisällön määrittäminen luotettavalla tavalla on haasteellista.

Norminpurku on yksi hallituksen kärkihankkeista. Hankkeen tavoitteena on helpottaa yritysten toimintaa ja kansalaisten arkea keventämällä ja uudistamalla sääntelyä. Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut ja osallistuu edelleen monin tavoin hallinnollisen taakan keventämiseen ja toimialallaan koetun liiallisen byrokratian purkamiseen.

Osana norminpurkukonetta ehdotetaan elintarviketietojen antamisesta kuluttajille annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (834/2014) 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa oleva välittömän myynnin määritelmä muutettavaksi siten, että siitä poistetaan ajallinen rajoitus.

Arvioitaessa, onko elintarvike pakattu välitöntä myyntiä varten, on otettava huomioon elintarvikkeen pakkauspaikka ja -tapa. Lähtökohtaisesti elintarvikkeita pakataan valmiiksi myynnin helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi vähittäismyymintapaikassa tai tarjoilupaikassa. Jos elintarvikkeet pakataan esimerkiksi leipomossa ja toimitetaan saman toimijan lähellä sijaitsevaan vähittäismyymintapaikkaan tai tarjoilupaikkaan, näitä tuotteita

voidaan pitää välitöntä myyntiä varten pakattuina. Arviointiin vaikuttaa myös pakkaustapa. Jos elintarvikkeet tulevat vähittäismyyntipaikkaan tai tarjoilupaikkaan saman toimijan lähellä sijaitsevasta elintarvikehuoneistosta, jossa ne on pakattu esimerkiksi vakuumpakkaukseen tai muulla tavoin suljettu tiivistä niin, että pakkausten sisältöä ei voi muuttaa avaamatta tai vaihtamatta pakkausta, elintarviketta on pidettävä valmiiksi pakattuina.

Elintarviketiedot, jotka asetuksen (834/2014) mukaan on annettava pakkaamattomista elintarvikkeista vähittäismyyntipaikassa tai tarjoilupaikassa, on lähtökohtaisesti annettava kirjallisesti. Tiedot on ilmoitettava loppukuluttajalle elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä olevassa helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla vastaavalla tavalla. Tiedot voi antaa myös suullisesti kuluttajan pyynnöstä edellyttäen, että elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä helposti havaittavalla ja selkeällä tavalla ilmoitetaan, että tiedot ovat saatavissa pyydettäessä henkilökunnalta tai että tiedot ovat kuluttajan saatavissa kirjallisessa tai elektronisessa muodossa ennen ostopäätöksen tekoa. Tämän ilmoituksen tulee olla kuluttajan nähtävissä elintarvikkeen luovutuspaikassa kaikissa niissä paikoissa, joissa pakkaamattomia elintarvikkeita on tarjolla. Elintarvikkeesta annettavien tietojen tulee lisäksi olla kirjallisessa tai elektronisessa muodossa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten helposti saatavilla. Tämä on edellytys tietojen todentamiselle.

Edellä mainitut vaatimukset elintarviketietojen ilmoittamistavasta koskevat myös elintarvikkeita, jotka elintarvikkeen luovutuspaikassa pakataan valmiiksi välitöntä myyntiä varten. Tällaisia elintarvikkeita voi olla luovutuspaikassa tarjolla muuallakin kuin palvelutiskin läheisyydessä. Olennaista on, että mikäli asetuksen (834/2014) edellyttämiä tietoja ei anneta kirjallisesti, kuluttajalle ilmoitetaan selkeästi, miten tiedot ovat saatavissa.

Pakkaamattomista elintarvikkeista annettavia tietoja koskevien vaatimusten yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira antaa vaatimusten noudattamiseen ja valvontaan liittyviä ohjeita.

Asetusehdotuksen sisältö

3 § Määritelmät

Asetuksen (834/2016) 3 §:n 2 momentin 3 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että välittömällä myynnillä tarkoitettaisiin elintarvikkeen myyntiä, jossa elintarvike on vähittäismyyntipaikassa tai tarjoilupaikassa pakattu valmiiksi myynnin nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi. Voimassa olevassa määritelmässä oleva ajallinen rajoitus pakkaamisesta ja myynnistä vuorokauden kuluessa poistetaan.

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 13.12.2016, jolloin elintarviketietoasetuksen pakollista ravintoarvo-merkintää koskevien säännösten siirtymäaika päättyy.

Asetusehdotuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu ruokapolitiikan neuvottelukunnan alaisen elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan jaoston elintarviketiedot-asiantuntijaryhmää. Ryhmässä ovat edustettuina keskeiset viranomaiset sekä sidosryhmät. Kaikki kommentteja esittäneet tahot kannattivat ehdotettua muutosta.